

Gadymy Hytaýyň mistiki syry: Şaolin ybadathanasynyň ruhanylary

Category: Filosofiýa, Geň-taňsy wakalar, Kitapcy, Medisina

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Gadymy Hytaýyň mistiki syry: Şaolin ybadathanasynyň ruhanylary

GADYMY HYTAÝYŇ MISTIKI SYRY: ŞAOLIN YBADATHANASYNYŇ RUHANYLARY

Şaolin taglymaty gadymy Hytaýyň mistiki syrlarynyň biri bolup, söweşjeň sungatyň ähli görnüşini şondan gözbaş alyp gaýdýar.

Mysal üçin, iň meşhur söweşjeň goranyş sporty bolan kung-fu şaolin kung-fusynyň başlangyç görnüşidir.

Köp wagty, uzak ýoly, güýç-kuwwaty, ýaragy, ussatlygy, söýgini, gujur-gaýraty öz içine alýan we sözüň doly manysynda söweşjeň sungat bolan şaolin kung-fusyny Hytaýda bilýänler az-az. Şaolin ruhanylary bu täsin sungaty ynançlaryny gorap saklamagyň hatyrasyna bukup saklaýar. Ruhanylar bu söweşjeň sungaty daşarky dünýäden ýaşyryn saklap, ony diňe mynasyp hasap eden az sanly adamlaryna öwredýär.

■ Şaolin kung-fusy

V asyrda gurulan Şaolin ybadathanasy taryhyň dürli döwürlerinde birnäçe gezek ýykylyp, täzedan guruldy.

Hindistanly dhýana ussady Batuo (Fotuo ýa-da Buddhabhadra) 464-nji ýylda Şaolin ybadathanasynyň baş ruhanysy hökmünde buddizmi wagyz etmek üçin Hytaýa gelipdir.

Ol Şaolin ybadathanasyndaky ruhanylaryň ulanan şaolun kung-fusynyň emellerini hasam ösdürip, täze basgançaga göteripdir.

Şaolin ruhanlary güýjüň diňe adam aňyndan gelip çykýandygyna ynanýandyklary üçin türgenleşik pursatynda islän tilsimlerini edip bilýärdiler. Olaryň hereketleriniň taýýarlanşy we serenjam beriş düzgünleri gadymy hytaý medisina bilimine esaslanýardy we adam organizminiň hereket ediş ýagdaýyna

sazlaşýardy. Tilsimler agram deňligi, güýç, çydamlylyk we özüňi goramak ýaly hususlara esaslanyp guruldy. Şeýlelikde, yza çekilmezden akyl ýetirmesi kyn derejelerde agyry-ynjylara döz gelip bilýärler. Bu ruhanylar bedeniň döz gelip biljek zatlarynyň ruha we aňa degişli güýjüň "simptomlarydygyna" ynanyrlar.

Şaolin ruhanylarynyň iň uly maksady ähli dünýewi zowky-sapalardan çetde durup özlerini arassalamak we şaolin kung-fu sungatyny iň kämil derejä çykaryp amal etmektir. Birnäçe asyrlara uzap gidýän bu sungat şaolin ruhanylaryny durmuşyň ähli öwrümlerinde güýjüni ýititmän saklamagy üçin ösdürildi. Gysgaça aýdanymyzda, şaolin kung-fusyna adamzadyň içki energiýasynyň daşyna böwsülip çykması diýsegem, öte geçdigimiz bolmaz.

Şaolin ilki Hytaýda dörän kung-funyň esasy şahalarynyň biri bolup, bu sungatyň öz gezeginde birnäçe wersiýasy we özüne mahsus aýratynlyklary bar.

Bu sungat bilen meşgullanmak isleýänler alty ýaşyndan başlap meýletin ýagdaýda Şao Şi atly daga çykyp ýaşap başlaýar.

Tüwi, towuk we saglyga peýdaly ähli iýmit önümlerini öz elleri bilen ösdürip ýetişdirýär. Günde 5-6 sagat işläp, galan wagtlaryny ybadat edip geçirýärler.

Säher bilen 05:00-da örüp, günortan iki sagat uklaýarlar, ikindinara 19:00-da bolsa gün tamamlanýar. Bu sungat diňe erkeklere mahsus sungatdyr, muňa aýal-gyzlar alynmaýar.

800 ýyllyk dermanhanasy bolan Şaolin ybadathanasynyň ruhanylary Song dagyndan toplan dermanlyk ösümliklerinden melhem taýýarlaýarlar.

Dermanhana 1217-nji ýylda Zhilong atly ruhany tarapyndan gurulypdyr. Dermanhanada ösümliklerden taýýarlanan her dürli melhemleri tapmak mümkin. Ösümlikleriň hemmesi-de Hytaýyň iň meşhur daglarynyň biri bolan Song dagyndan ýygnaýar. Song dagynda bolsa bitmeýän ösümlik ýok diýen ýaly. Olaryň on üç sanysy "Şaoliniň 13 şypaly ösümligi" diýip tanalýar. Ol ösümlikleriň käbiri: patanga (Caesalpinia sappan), hytaý dudnigi (Angelica sinensis), dawalliýa marissa (Davallia mariessi), suw gamyşy (Scirpus fluviatilis), hohlatka ýanhusuo

(Corydalis yanhusu), benks bągüli (Rosa banksiae).

Legendar Şaolin ybadathanasy Hytaýyň Henan welaýatynda ýerleşýär. Bu ybadathana Gündogar filosofiýasynda möhüm rol oýnaýan dini we buddist merkezleriň biridir

Şaolin kung-fusynyň esaslary şu ýerde düzülipdir. Miladynyň 500-nji ýylynda Buddanyň 28-nji arka mirasdüşeri hindistanly ruhany Bodhidharma Hytaýa geldi we bu ybadathana ýerleşdi. Ol bu ýerden Çan buddizmini wagyz etmäge başlapdyr. Da Mo Hytaýly ady bilenem tanalan Bodhidharma dokuz ýyla çeken meditasiýadan soň on sekiz sany dürli-dürli hereket we dem alyş tilsimini kämilleşdirdi. Bu tehnik emeller ruhanylaryň rahatlanmasyny we aň taýdan sak bolmagyny üpjün edýärdi, şol bir wagtyň özünde birnäçe günläp geçirilen meditasiýa bilen islän hereketlerini etmäge ýol açýardy. Şeýlelikde, başga-da köpsanly söweşjeň sungatyň emelleri bilen utgaşdyrykyp şaolin kung-fusynyň düýbi tutuldy. Da Mo Hytaýlynyň taglymatyna görä, söweşjeň sungat kimdir birine hüjüm etmek üçin däl-de, sagdyn akyl-paýhasy we sagdyn organizmi kemala getirmek üçin ulanylmalydyr. Bodhirdarmas pelsepesiniň esaslary düzgün-tertibe, akyl-paýhasa, beden gözegçiligine we ilkinji nobatda adam ömrüne bolan hormatdan ybaratdy. Şaolin ruhanylary uzak ýyllaryň dowamynda bu sungaty kämilleşdirip geldiler. Söweşjeň tilsimler esasan haýwanlaryň goranyş tilsimlerinden alynypdy. Netijede monkey (maýmyn), dragon (aždarha), tiger (gaplaň) diýen ýaly söweşjeň tilsimler döredi.

■ Şaoliniň syry

Şaolin ybadathanasy 495-nji ýylda gurulypdyr. Ol ýer Çan (Zen) buddizminiň Hytaýdaky merkezi hökmünde tanalýar. Buddizmiň bir şahasy bolan çanyň döreýşi Budda çenli uzaýar. Öňden gelyän ýörelgä laýyklykda dharma taglymatyny Gautama Buddadan ilkinji bolup alan Kasýapa bolupdyr. Budda bir gezek wagyz etmeli bolanda hiç zat diýmändir, onuň elinde diňe bir güljagaz bar eken. Buddanyň şägirtleriniň biri-de ol güljagazy elinde saklamak bilen halypalarynyň nämr diýmek isleýändigine düşünmändirler. Diňe Kasýapa ýylgyrypdyr, bu hereketiň manysy

söze däl-de, üme düşmekligi aňladýardy, ýagny, sözlemezden diýmek isleýän zadyňy düşündirip bilmeklikdir.

Bu taglymat Kasýapadan soňky ýigrimi ýedinji arkada Bodhidharma tarapyndan Hytaýa ýaýradyldy we "dharmaparýaýa" sözi hytaý diline "çan" görnüşinde geçdi.

Häzirki wagtda bu taglymat zen buddizmi ady bilen tanalýar. Bodhidharmanyň ybadathanadaky ruhanykara fiziki tälim berip, ol ýerde kung-funyň başlamagyna sebäp bolandygy rowaýat edilýär. Başga bir rowaýata görä, Bodhidharma ybadathananyň ýakynyndaky gaýalyga çekilip, ýüzüni daş plita berip sagatlap, günläp, hatda birnäçe aýlap meditasiýa ahwalyna girer ýatarmyş. Wagtyň geçmegi bilen onuň kölegesiniň gaýanyň ýüzüne geçendigi we sylanyňda bozulmaýan yz galdyrandygy hem aýdylýar...

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy.

Geň-taňsy wakalar